

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא צו

גב לולב ושינה – מתי קונה

אמר רבא-

האי מאן דגזל לוליבא ועבדינהו הוצי, שנתקן העליון מן השדרה – **קני** משום דמעיקרא לוליבא מיקרי והשתא הוצי. הוצי ועבדינהו חופיא מטאטא שמחלק הוצא לשנים שעכשיו אינו חוזר, **קני** משום מעיקרא הוצי, והשתא חופיא. חופיא ועבדיה שרשורא חבל **לא קני** מאי טעמא דהדר סתר ליה והוי חופיא.

בעי רב פפא נחלקה התימות האמצעי העליון מהו?

תא שמע דאמר רבי מתון אמר רבי יהושע בן לוי ניטלה התימות פסול. להלן שתי לישנות בגמרא האם יכולים לפשוט הספק מניטלה לגמרי:

מאי לאו הוא הדין לנחלקה כיוון שגם בזה פוסל הלולב! ולכן קונה.

1. (דחיה) לא ניטלה שאני דהא חסר לה.
2. איכא דאמרי- קונה.

ת"ש דא"ר מתון א"ר יהושע בן לוי נחלקה התימות נעשה כמי שנטלה ופסול ש"מ.

[עד כאן דף צו עמוד א']
שינוי בלבנים

אמר רב פפא-

האי מאן דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא לא קני משום דהדר משוי ליה עפרא **לבינתא** ועבדיה עפרא קני - מאי אמרת? דלמא דהר ועביד ליה לבינתא? האי לבינתא אחריתי הוא, ופנים חדשות באו לכאן – שהוצרך תיקון וגיבול בפני עצמו ותהיה משונה מהראשונה.

שינוי במטבעות

ואמר רב פפא-

האי מאן דגזל נסכא חתיכת מתכת מחבריה ועביד זוזי לא קני משום דהר עביד להו נסכא - וזה שינוי החוזר לברייתו [וכאן לא שייך לומר פנים חדשות משום שלא אפכת לו בנסכא באיזה צורה נעשה רק שתהא חתיכה]. **זוזי** ועבדינהו נסכא קני - מאי אמרת דהר עביד להו זוזי? פנים חדשות באו לכאן!

שחימי כעין ישנים ועבדינהו חדתי שליבנה לא קני שסופה לחזור ליושנה.

חדתי ועבדינהו שחימי קני - מאי אמרת דהר עביד להו חדתי? מידע ידע שיחמייהו דהיינו שניכר השחרות.

(תירוץ)אמר ליה לא קשיא-

- למאן דאמר אי אית ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר. **הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא**, **הא דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא.**

- למ"ד אי אית ליה זוזי ללוקח **מצי מסלק** ליה לבעל חוב לימא שיכול לטעון אי הוו לי זוזי הוה מסלקינא לך מכוליה ארעא השתא הב לי גריזא דארעא שיעור שבחאי-

כגון דשויה ניהליה אפותיקי דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה – שבה אין הלוקח יכול לסלקו בזוזי, ולכן הבעל חוב לוקח את השבח ומחזיר לו בדמים.

גזל והשביח ומכר / השביח הלוקח

אמר רבא גזל והשביח ומכר, וגזל והשביח והוריש, מה שהשביח מכר, מה שהשביח הוריש והלוקח או הירש מקבל מחצה או שליש או רביע לפי ר"ש, פירוש אחר, יטול כל השבח משום תקנת השבים. בעי רבא השביח לוקח מהו?

בתר דבעיא דהר פשטה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו וכמו שהגזלן מתי שהשביח נוטל מחצה או שליש (ר"ש), כך הלוקח זוכה בה.

השביח לוקח גוי / כשחזר למכר לישראל

בעי רבא השביח עובד כוכבים מהו?

(קושיה) א"ל רב אחא מדפתי לרבינא תקנתא לעובד כוכבים ניקו ונעבוד?! אמר ליה לא צריכא כגון דזבניה לישראל, (דחיה) סוף סוף הבא מחמת עובד כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים! לא צריכא, כגון דגזל ישראל וזבנה ניהליה והשביחה עובד כוכבים והדר עובד כוכבים וזבנה לישראל מאי: להלן צדדי ספקו:

מי אמרינן כיון דמעיקרא ישראל והדר ישראל עבדי רבנן תקנתא, או דלמא, כיון דאיכא עובד כוכבים באמצע לא עבדו ליה רבנן תקנתא? (מסקנה) תיקו.

שינוי השם

להלן רב פפא מביא כמה מקרים בגזלן ששינה את הגניבה ודן אם קונה בשינוי השם ומחזיר את הגזילה בדמים או לא.

אמר רב פפא-

האי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה קצצא אע"ג דשדיא מארעא לארעא דידיה, לא קני. משום מעיקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי דיקלא.

ועביד גובי גזרי עץ לא קני - השתא מיהת גובי דדיקלא מיקרי.

גובי ועבדינהו כשורי קורה קני.

כשורי רברבי ועבדינהו כשורי זוטרי לא קני.

עבדינהו קצוצייטא קרשים קני.

השבתם ותן לנו יציאה כדן הירוד לתוך שדה חברו שלא ברשות וכן מוקי לה במסקנא בעשאו אפותיקי וגם בתחילה משמע דמיירי בעשאו אפותיקי דקאמר על היתומים להביא ראייה מ"ט ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמיא ואי לא מיירי דשויה אפותיקי אמאי הויא בחזקת ב"ח ויתמי ניייתו ראייה אדרבה ארעא בחזקת יתמי קיימא דאי בעי מסלקי ליה בזוזי ועל ב"ח להביא ראייה אלא ודאי בעשאוהו אפותיקי איירי וגרע כחו של בעל חוב טפי במה שעשה לו הלואה אפותיקי דהויא כחצת משדותיו דמשלם יציאה למי שמשביח ואילו לא עשאו אפותיקי היה גובה הכל מן היתומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות כדפירשתי והשתא מצינו למימר דבלקוחות נמי אם עשאה אפותיקי יש לו לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא [1] ולמסקנא דמוקי לה הכא בעשאה אפותיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק ובטל במסקנא אותו חילוק דכיון שעשאו אפותיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבחא [2] ומיהו יש לחלק דבלקוחות כיון שיש להם על מי לחזור היכא דמסיק שיעור ארעא ושבחא אפי' עשאה אפותיקי דמשום דעשה אפותיקי לא יגרע כח ב"ח בכך כיון שיש ללוקח על מי לחזור דדוחק לומר דבמסקנא דמוקי לה בעשאה אפותיקי לא צריך למה שהיה מחלק בין מסיק ביה שיעור ארעא ללא מסיק שהרי כל אלו דברי רב אשי שהיה משיב לרבינא דבכל הספרים כתוב אמר ליה הא דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשויה ניהליה אפותיקי ואין דומה שהיה חוזר מדבריו הראשונים ומיהו אור"י לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה [גרסא שלנו] כאן בשבח המגיע לכתפים כאן כו' אותו תירוץ ודאי לא קאי ומיהו ברוב הספרים גרסינן וכי תימא כאן בשבח המגיע לכתפים כו' ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

סו תוספות ד"ה הא דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא. פירוש הא דקאמר שמואל ב"ח גובה את השבח כדיון דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא גובה את השבח בחנם מן הלקוחות ונראה דגם מיתמי גבי ב"ח השבח בחנם ואין נותן דמים כמו מן הלקוחות ואע"ג דאין להם על מי לחזור והוי כמו מתנה דלא גבי מינה ב"ח שבחא כדמשמע בפ"ק דב"מ (דף טו. ושם ד"ה ב"ח) דדוקא מלקוחות גובה לפי שכתב לו מוכר ללוקח אנא איקום ואשפי ואדכי ואמריק זבניו אליו אינון ועמליון ושבחיון אבל מתנה דלא כתב ליה הכי אין לו על מי לחזור לא מכל מקום גובה מן היתומים משום דכרעיה דאבוהון ניהו כדמוכח בפרק יש בכור (בכורות דף נב.) דתנן אין הבכור נוטל בראוי ולא בשבח ולא האשה בכתובתה [אינו גובה מן היתומים משבח שהשביחו אחר מות בעלה] ולא הבנות במזונותיהם ופריך בגמרא והאמר שמואל ב"ח גובה את השבח [הרי אשה כבעלת חוב] ומשיני מקולי כתובה [קולא היא שהקילו בכתובה] שנו כאן ומזונות בנות נמי תנאי כתובה ככתובה דמי והתם משבח יתומים מיירי דאי משבח לקוחות א"כ מאי איריא דלא טרפי בנות משבח והא מגופ הקרקע נמי לא טרפי דאין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים אלא בשבח יתומים מיירי ודוקא כתובת אשה ומזונות דקילי לא גבי משבח אבל שאר ב"ח גבי. ובקונטרס פירש התם מזון הבנות כגון נשא אשה ופסק לזון בתה ה' שנים ולפירושו אין ראייה דמצי מיירי שפיר בשבח לקוחות אבל לא נהירא דא"כ ה"ל למיתני ולא בת אשתו למזונות ועוד דלא שייך בהו תנאי כתובה והא דאמר בהמקבל (ב"מ דף קי.) יתומים אומרם אנו השבחנו [את הנכסים אחר שמת אבינו] ואין השבח שלך [ובעל חוב טוען שהאב השביח] משמע דלא גבי משבח יתומים התם מיירי בשעשה אפותיקי ואמרי אנו ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא צו

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

[משנה] זה הכלל כל הגזלין משלמין כשעת הגזלה:

לאותו הא דאמר ר' אלעא גב טלה ונעשה איל, עגל ונעשה שור, נעשה שינוי בידו וקנאו לכך שאם טבח ומכר, שלו הוא טובח שלו הוא מוכר.

הוא גברא דגזל פנא צמד בקר דתורי מחבריה אזל כרב חפר בהו כרבא, זרע בהו זרעא, לוסף אהדרינהו למריה.

אתא לקמיה דרב נחמן אמר להו זילו שומו שבחא דאשבח!

(קושיה) אמר ליה רבא תורי אשבח, ארעא לא אשבח!

(תירוץ) אמר מי קאמינא נשימו כוליה? פלגא קאמינא.

רבא לא הסתפק בהו וחוזר ומקשה:

(קושיה) א"ל סוף סוף גזילה הוא וקא הדרה בעינא דתנן-

כל הגזלין משלמין כשעת הגזלה.

אמר ליה לא אמינא לך כי יתיבנא בדינא לא תימא לי מידי - דאמר הונא חברין עלאי המעולה אנא ושבור מלכא שמואל אחי בדינא וכמו כלפיהם לא מהרהרים. אחר

דינא, וגם עלי אל תהרהר שיש לי כאן חשבונות אחרים, כמו שהוא מבאר:

האי אינש גזלנא עתיקא הוא ובעינא דאינקסיה.

מתניתין

1 גזל בהמה והזקינה, עבדים והזקיני,

א. ת"ק משלם כשעת הגזלה.

ב. רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך שהם כמו קרקעות

וברשות בעליהם עומד.

2 גזל מטבע ונסדק שינוי הניכר הוא, פירות והרקיבו, יין והחמיץ, משלם כשעת הגזלה.

3 מטבע ונפסל, תרומה ונטמאת, חמץ ועבר עליו הפסח, בהמה ונתעבדה בה עבירה ורבעת או שנפסלה מעל גבי המזבח במום אע"פ שניכר בדוקין שבעין, או שהיתה יוצאה לסיקל, אומר לו הרי שלך לפניך.

גמרא

אמר רב פפא לא הזקינה הזקינה ממש אלא אפי' כחשה שאינו שינוי כל כך, שלא נשתנה כל גופה.

(קושיה) והא אנן הזקינה תנן?

(תירוץ) כחשה כגון הזקינה דלא הדר בריא.

אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי: הכי קאמרי משמיה דרבי יוחנן אפילו גב טלה ונעשה איל, עגל ונעשה שור, נעשה שינוי בידו וקנאו, טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר.

(תירוץ) אמר ליה רב אשי לאו אמינא לך לא תחליף גברי!

ההוא משמיה דרבי אלעא איתמר.

[משנה] רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך

אמר רב חנינא בר אבדימי אמר רב הלכה כרבי מאיר.

(קושיה) ורב שביק רבנן ועביד כרבי מאיר?

אמרי משום דברייתא איפכא תניא ר"ל בברייתא מופיע באופן הפוך דהיינו שרבנן סוברים

הרי שלך לפניך, ולכן הלכה כר"מ של המשנה דהיינו רבנן של הברייתא.

(קושיה) ורב שביק מתניתין ועביד כברייתא??

(תירוץ) רב מתניתין נמי איפכא תני.

ומאי טעמיה דרב דאפיק מתני' מקמי דברייתא?

אדרבה, ניפוך לברייתא מקמי מתניתין!

הגמרא מביאה שני תירוצים על זה:

1. אמרי רב נמי מתניתין איפכא אתניה כן לימדו רבותיו.

2. ואי בעית אימא-

כי לא אפיק מתניתין מקמי ברייתא חדא מקמי חדא, חדא מקמי תרתי אפיק:

דתינא המחליף³⁰ פרה בחמור וילדה דווקא מחליף אבל בהמה אינה נקנית בכסף, ובמשיכה למרות שקונה, אך לא שייך להסתפק מתי נולד הוולד, שהרי הם ראו. וכן המוכר בכסף שפחתו כנענית וילדה.

הדין תלוי כיצד הייתה הטענה שלהם:

זה אומר ברשותי ילדה בר' והלה³⁰ שותק שמא - זכה בה.

זה אומר איני יודע, וזה אומר איני יודע - יחלוקו.

זה אומר ברשותי בר' וזה אומר ברשותי בר' -

א. רבי מאיר: ישבע המוכר שברשותו ילדה כלומר מדובר כאן בשפחה שנקטע ידה,

שלא יכול לומר הילך, והמוכר ישנו שבועה דאורייתא במודה במקצת (שפחה שלימה יש

לך ביד), לפי שכל הנשבעין שבתורה נשבעין והיינו מי שתובעים ישבע ויפטר

(ולקח בעליו ולא ישלם) ולא משלמין

ב. וחכמים אומרים אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות וברשות מוכר

תעמוד עד שהלוקח יביא ראיה - אלמא שחכמים סוברים שעבד כקרקע דמי. ולכן כיוון

שברייתא זו כחכמים סוברים כך וגם הברייתא הראשונה לגבי שפחה שהזקינה מופיעה

כך (ולא ר"מ) בגלל זה פסק רב כך.

(קושיה) האי הלכה כר' מאיר? הלכה כרבנן מיבעי ליה מכיוון שהפכנו את המשנה

מחמת הברייתות הללו, איך רב התבטא בהתחלת הסוגיא שהלכה ר"מ!

הכי קאמר למאי דאפכיתו ותניתו הלכה כרבי מאיר.

[עד כאן דף צו עמוד ב]

³⁰ ואינו כקרקע וכיון דלא מקיש לענין שבועה ה"ה לענין קנין דהא מיייתי ראיה הכא משבועה אגזל ומיהו קצת יש לחלק דלענין גזל ושבועה נראה לגמרא להשוות דתרייהו נפקי על ידי כלל ופרט גזל לקמן בפ' בתרא (דף קיז:). ושבועות בפרק [שבועת הדיינים] (שבועות דף מב:):

³⁰ תוספות ד"ה והלה שותק זכה בה. למ"ד דברי ושמא ברי עדיף ניחא ולמאן דאמר לא ברי עדיף אור"י שהוא מפרש דשתיקה כהודאה דמיא ולא כאומר איני יודע.

³⁰ תוספות ד"ה המחליף פרה בחמור. אורחא דמילתא נקט שדרך להחליף פרה בחמור ולמכור שפחה בדמים אבל אין לפרש דלא מצי למינקט המוכר פרה וילדה לפי שאין פרה נקנית בכסף אלא במשיכה ובשעת רואה אם ילדה אם לאו אבל שפחה נקנית בכסף דעבדתי הוקשו לקרקעות דהא רבי מאיר קתני לה ורבי מאיר לא מקיש דהא קאמר דנשבעים על העבדים ועל הקרקעות אית ליה דאין נשבעין כדמוכח בשבועות (דף מג. ושם) גבי יש דברים שהן כקרקע